
La música i la immigració occitana a Catalunya

Autor:

Data de publicació: 25-01-2026

La immigració occitana a Catalunya durant el segle XVI és un fenomen ben documentat però no sempre prou conegut pal gran públic. La conferència de Manel Capdevila (expert local, historiador vinculat als Països Catalans i estudiós de la Catalunya Nord) va posar el focus en un aspecte concret i molt ric: la importància de la música i els instruments que van portar l'arribada d'homes occitans a Catalunya durant el segle XVI. Capdevila va seguir la informació aportada per les conferències de Josep Comajuncosa al Simposi d'Arenys d'Amunt i a la xerrada de la Barceloneta.

La immigració occitana a Catalunya durant el segle XVI és un fenomen ben documentat però no sempre prou conegut pal gran públic. La conferència de Manel Capdevila (expert local, historiador vinculat als Països Catalans i estudiós de la Catalunya Nord) va posar el focus en un aspecte concret i molt ric: la importància de la música i els instruments que van portar l'arribada d'homes occitans a Catalunya durant el segle XVI. Capdevila va seguir la informació aportada per les conferències de Josep Comajuncosa al Simposi d'Arenys d'Amunt i a la xerrada de la Barceloneta.

A continuació, desglasso els punts clau d'aquest tema, abordats per en Manel Capdevila:

1. El context migratori: Per què venien?

Durant el segle XVI, van arribar a Catalunya nombrosos immigrants d'Occitània, per cobrir la manca d'homes que s'havien embarcat en ports catalans cap a les amèriques (especialment a Barcelona i altres ciutats, però també a zones rurals), nombrosos llauradors, artesans i menestrals des del sud de França, i alguns d'ells van donar origen a cognoms, avui populars a Catalunya, com Gascons, Paitoví, etc.. Eren coneguts a Catalunya amb els noms dels seus territoris d'origen, anomenats genèricament "Occitània" (Gascunya, Llenguadoc, Bearn, Provença, etc.):

Gascons: De Gascunya.

Peitovins (Peitoví): Del Poitou.

Llemosins: Del Llemosí.

Provençals: De Provença.

A part de la necessitat de cobrir la manca d'homes que s'havien embarcat en ports catalans cap a les amèriques, hi va haver altres motius que van causar aquest flux migratori: una crisi econòmica a les seves terres d'origen, l'atractiu d'una Catalunya en recuperació després de la Guerra Civil (1462-1472) o la necessitat de mà d'obra en determinats sectors.

2. La conferència de Manel Capdevila: La música com a element identitari

La tesi central de la xerrada va girar entorn de la idea que aquests immigrants no només van portar les seves mans per

treballar, sinó també la seva cultura, i especialment la seva música. Aquesta arribada va tenir un impacte directe en la vida musical catalana del Renaixement i el Barroc.

Instruments: Van introduir o van popularitzar instruments típics de la tradició occitana. L'instrument per excel·lència associat a aquests immigrants és la cornamusa (en occità bodega, cornamusa; en català també sac de gemecs), però també altres instruments de vent i corda.

Formacions musicals: Una vegada aquí, molts d'aquests músics (professionals o semiprofessionals) van crear cobles o conjunts instrumentals per actuar en festes públiques, balls, cerimònies religioses o al servei de les cases nobles.

Repertori compartit: Comajuncosa segurament va remarcar que aquests músics interpretaven el repertori tradicional occità, que ja tenia profundes connexions amb el català. La frontera política no era una frontera cultural. Aquests immigrants "moderns" del segle XVI actualitzaven i renovaven un flux constant d'intercanvis que venia des de l'època medieval (trobadors, joglars).

3. El llegat musical: una tradició viva

El fenomen no és una anècdota del passat. El llegat d'aquesta immigració és visible i audible fins avui dia:

La Cobla: L'origen de la cobla catalana moderna, especialment la dels Tres Tombs o la de festa major, està directament lligat a aquestes formacions d'origen occità. La instrumentació (cornamusa, flabiol, tarota, sac de gemecs) és testimoni d'aquesta heretgia.

El ball i la dansa: Moltes danses tradicionals catalanes (com les de l'àrea de la Montaña de Montserrat o les contrapàs) comparteixen melodies, estructures i ritmes amb danses occitanes (branles, rondeaus). Aquest repertori va ser, en gran part, vehiculat per aquests músics immigrants.

Repertori compartit: Hi ha melodies que es troben, amb poques variants, a banda i banda dels Pirineus. La conferència de Comajuncosa probablement va il·lustrar això amb exemples sonors. Cançons com "La Filha de Guilhem" o moltes melodies de ball tenen versions tant a Catalunya com a Occitània.

4. Conclusió: Un vincle que es renova

Comajuncosa va concloure, segurament, que la immigració occitana del segle XVI va ser un pont cultural vital que va revitalitzar i va reforçar un patrimoni musical comú. No es tractava d'una influència "estranger", sinó de la reconexió i l'enriquiment d'un espai cultural pirinenc preexistent.

Aquests músics, sovint anònims en els documents (citats només pel seu malnom: "el Gasconet", "el Peitoví"), van ser agents culturals fonamentals. Van assegurar que "aquelles cançons que ara compartim amb l'altra banda dels Pirineus" continuessin sent un patrimoni viu, adaptat i interpretat per a les noves generacions a Catalunya.

En resum: La conferència de Manel Capdevila va posar en valor com la immigració econòmica occitana del segle XVI, destapada per les conferències d'en Josep Comajuncosa, va tenir una dimensió cultural fonamental, especialment en el camp de la música tradicional, la qual va configurar de manera decisiva el so i les formacions instrumentals que avui considerem pròpies i tradicionals de Catalunya.